

Sygn. akt VIII Ka 109/ 13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VIII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Wiesław Oksiuta

Protokolant Aneta Chardziejko

bez udziału oskarżyciela publicznego

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2013 roku

sprawy W. J.

obwinionego o czyn z art. 66 § 1 kw

na skutek apelacji wniesionej przez obwinionego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 28 listopada 2012 roku sygn. akt XIII W 5675/11

I. Zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. Z. K. kwotę 619, 92 (sześćset dziewiętnaście złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) w tym kwotę 115,92 (sto piętnaście złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) jako 23% stawkę podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

III. Zwalnia obwinionego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

UZASADNIENIE

W. J.został obwiniony o to, że w dniu 20.07.2011 r. około godziny 12.20 w (...)przy ul. (...)ze złośliwości wywołał niepotrzebną czynność Policji podając nieprawdziwą informację o stanie nietrzeźwości pracownika (...), tj. o wykroczenie z art. 66§2 k.w.

Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 28.11.2012 r. w sprawie o sygn. akt XIII W 5675/11 uznał W. J.za winnego tego, że w dniu 20.07.2011 r. około godziny 13.15 w (...)przy ul. (...)chcąc wywołać niepotrzebną czynność Policji wprowadził w błąd podając fałszywą informację o stanie nietrzeźwości prezesa (...), tj. popełnienia wykroczenia z art. 66§1 k.w., i za to na mocy tego przepisu wymierzył karę grzywny w wysokości 300 (trzysta) złotych;

Zasądził od obwinionego na rzecz Skarbu Państwa opłatę w wysokości 30 złotych i zryczałtowane wydatki postępowania w wysokości 120 złotych;

Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata Z. K. kwotę 265 zł 68 gr, w tym kwotę 49 zł 68 gr podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu.

Powyższy wyrok zaskarżyli w całości obwiniony i jego obrońca.

Obrońca W. J., na zasadzie art. 427§2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. w zw. z art. 109§2 k.p.w. zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść polegający na uznaniu W. J. winnym i przypisaniu mu odpowiedzialności za popełnienie wykroczenia z art. 66§1 k.w. w sytuacji istnienia po stronie Sądu uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności obwinionego i braku dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry zawierającej jednoznaczne stwierdzenia co do zdolności rozpoznania przez niego w czasie czynu jego znaczenia lub kierowania swoim postępowaniem, a więc okoliczności których pozytywne przesądzenie zobowiązuje do umorzenia postępowania na zasadzie art. 5§ pkt. 2 k.p.w. w zw. z art. 17§1 k.w. lub w razie znacznego stopnia ograniczenia powyższych zdolności daje możliwość odstąpienia od wymierzenia kary na zasadzie art. 17§2 k.p.w.,

2. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 42§2 k.p.w., art. 202§5 k.p.k. w zw. z art. 42§2 k.p.w. oraz art. 201 k.p.k. w zw. z art. 42§1 k.p.w. polegające na zaniechaniu powołania innego biegłego lekarza psychiatry w celu wydania opinii w sytuacji gdy opinia sądowo-psychiatryczna z dnia 20.07.2012 roku (k.75-77) była niepełna albowiem nie zawierała jednoznacznych stwierdzeń dotyczących poczytalności obwinionego w chwili popełnienia czynu, jego aktualnego stanu zdrowia psychicznego oraz zdolności do udziału w postępowaniu,

3. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 21§1 pkt 2 i §4 k.p.w. polegające na przeprowadzeniu rozprawy z dnia 7.03.2012 r. i przesłuchaniu na niej istotnych świadków w osobach P. L. i M. G. w sytuacji nie posiadania przez obwinionego obrońcy, jakkolwiek materiał dowodowy dawał już wówczas podstawy do przyjęcia przez Sąd uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności W. J.,

4. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 54 § 6 i 7 k.p.w. polegające na odstąpieniu od przesłuchania W. J. jako osoby co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie w sytuacji nie istnienia w tej materii znacznych trudności, zaniechaniu pouczenia wyżej wymienionego o przysługującym mu w takiej sytuacji prawie do nadesłania wyjaśnień na piśmie wraz z poinformowaniem go o treści zarzutu,

5. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku i mający wpływ na jego treść polegający na uznaniu, iż zachowanie obwinionego polegało na świadomym wprowadzeniu w błąd Policji przy stwierdzeniu złośliwości lub swawoli po jego stronie i chęci wywołania niepotrzebnej czynności, jakkolwiek W. J. zapewniał, iż żywił przekonanie co do nietrzeźwości D. K. i nie był mu znany fakt poddania go badaniu przez interweniujący uprzednio patrol Policji,

6. naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 170 § 1 pkt -2 k.p.k. w zw. z art. 39§2 k.p.w. oraz art. 39§1 k.p.w. polegające na oddaleniu wniosków dowodowych zgłoszonych przez obwinionego na rozprawie w dniu 28.11.2012 roku oraz zaniechaniu przesłuchania w charakterze świadka zastępcy naczelnika (...) (...)w (...)asp. szt. S. Ż.jakkolwiek przeprowadzenie tych dowodów ma znaczenie dla rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe, na zasadzie art. 427§1 k.p.k. i art. 437§2 k.p.k. w zw. z art. 109§2 k.p.w. wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie obwinionego od popełnienia zarzucanego mu wykroczenia, ewentualnie

2. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białymstoku.

Z kolei obwiniony W. J. skarżąc powyższy wyrok wskazał, że nie popełnił przypisanego mu przez Sąd Rejonowy czynu. Zakwestionował poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, w tym oparcie się na dowodach z zeznań funkcjonariuszy Policji, którym zarzucił krzywoprzysięstwo. Nie zgodził się z zaniechaniem przeprowadzenia dowodu konfrontacji tych świadków oraz z przesłuchania „naczelnika Policjantów” i D. K., który jego zdaniem w dniu 20 lipca 2011 roku był pod wpływem alkoholu lub innych środków, czego Policja nie sprawdziła. Powołał się na mataczenie,

naruszenie niezawisłości sędziowskiej i etyki przez Sędziego wskazując, że Sędzia bezpodstawnie i złośliwie kierowała go na badanie psychiatryczne. Powołując się nadto na fakt swojej praworządności wniósł o uniewinnienie go lub przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji spoza okręgu województwa (...).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje są niezasadne i nie zasługują na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Okręgowego rozstrzygnięcie Sądu I instancji należy uznać za prawidłowe. Sąd ten na podstawie całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wyprowadził właściwe wnioski w przedmiocie winy, prawno-karnej oceny zachowania obwinionego W. J., jak również wymierzonej mu kary.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do tych zarzutów obrońcy obwinionego (błędu w ustaleniach faktycznych i obrazu prawa procesowego tj. art. 42§2 k.p.w., art. 202§5 k.p.k. w zw. z art. 42§2 k.p.w. oraz art. 201 k.p.k. w zw. z art. 42§1 k.p.w.), których przedmiotem stała się okoliczność powzięcia i rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy kwestii wątpliwości co do poczytalności W. J. w chwili czynu wskazać należy, że Sąd Okręgowy mając na uwadze zwłaszcza kategoryczną postawę obwinionego nie stwierdził zarówno w procedowaniu Sądu, jak i poczynionych przez ten Sąd ustaleniach faktycznych tego rodzaju uchybień, które mogłyby zaważyć na treści zaskarżonego wyroku.

Jak wynika z akt niniejszej sprawy Sąd Rejonowy na rozprawie w dniu 11 czerwca 2012 roku, bezpośrednio po złożeniu przez obwinionego wyjaśnień, na mocy art. 42§2 k.p.w. i art. 193§2 k.p.k. w zw. z art. 42§1 k.p.w. postanowił dopuścić dowód z opinii lekarza psychiatry m.in. na okoliczność czy W. J. miał w czasie popełnienia zarzucanego mu czynu zachowaną (czy też ograniczoną lub wyłączoną) zdolność rozpoznania jego znaczenia i pokierowania swoim postępowaniem oraz aktualnego stanu jego zdrowia psychicznego. Jednoznacznie wyznaczył obwinionemu obrońcę z urzędu (k. 65v).

W wykonaniu postanowienia Sądu Rejonowego biegły wydał opinię sądowo – psychiatryczną, w której wskazał, że obwiniony stawiał się na badanie i złożył pisemne oświadczenie, że jest zdrowy, nigdy nie leczył się psychiatrycznie i nie podda się żadnym badaniom. Wobec powyższego biegły wskazał, że na podstawie danych z akt sprawy, dokumentacji medycznej, odmowy poddania się badaniu i pisemnego oświadczenia nie jest w stanie wypowiedzieć się co do poczytalności tempore criminis i aktualnego stanu zdrowia psychicznego obwinionego. Powołując się na fakt opiniowania psychiatrycznego W. J. w innych sprawach, łącznie z obserwacją sądowo – psychiatryczną w 2003 roku wskazał, że nie rozpoznano wówczas choroby psychicznej, a stwierdzono zaburzenia osobowości pod postacią osobowości paranoicznej. Jednocześnie w związku z odmową poddania się badaniu zaproponował poddanie W. J. ambulatoryjnemu badaniu sądowo – psychiatrycznemu w innym ośrodku psychiatrycznym (k. 75 – 77).

Na kolejnym terminie rozprawy Przewodnicząca wezwała obrońcę obwinionego do zajęcia stanowiska w kwestii wniosków opinii biegłego. Obrońca oświadczył, że tę kwestię pozostawia do uznania sądu i wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka K. J. na okoliczność przebiegu zdarzenia oraz intencji obwinionego (k. 88).

W świetle powyższego należy wskazać, że w przedstawionej sytuacji Sąd Rejonowy miał prawo poddać ocenie zachowanie obwinionego i kategoryczną odmowę poddania się badaniom psychiatrycznym oraz wyciągnąć z tej oceny wnioski.

Jakkolwiek bowiem na podstawie art. 74§2 pkt 2 k.p.k. (recypowanym przez art. 20§2 k.p.w.) obwiniony jest obowiązany poddać się badaniom psychologicznym i psychiatrycznym, to obwinionego nie można przymusić do współpracowania z biegłym i poddania się badaniom (porównaj postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 03 czerwca 1992 roku w sprawie o sygn. akt II AKz 70/92, OSA 1993/2/10, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 10 września 1992 roku w sprawie o sygn. akt II AKz 231/92, OSA 1992/12/63).

Ponadto – co istotne – uregulowania dotyczące trybu wyjaśniania uzasadnionych wątpliwości co do zdrowia psychicznego obwinionego są autonomicznym rozwiązaniem w postępowaniu wykroczeniowym, o tyle, że m.in. zrezygnowano z recypowania art. 203 k.p.k. Oznacza to, że w tym postępowaniu wykluczonym jest przeprowadzenie obserwacji psychiatrycznej w zakładzie leczniczym.

Konsekwentna zatem odmowa poddania się przez obwinionego W. J. badaniom psychiatrycznym (wskazał, że nie leczył się psychiatrycznie, jest osobą zdrową k. 64v, 77, 78, 95 na co powołała się również jego żona k. 96v) oraz stanowisko jego obrońcy w przedmiocie wniosków opinii biegłego k. 88 – zdaniem Sądu Okręgowego – uprawniały Sąd Rejonowy do wniosku, że wobec W. J. nie zachodzą okoliczności wyłączające winę lub zmniejszające jej stopień.

Na marginesie mając na uwadze treść zarzutu sformułowanego przez obrońcę obwinionego wskazać należy, że również z apelacji samego obwinionego wynika jego kateryczne stanowisko w przedmiocie braku podstaw poddawaniu się badaniom psychiatrycznym (k. 124).

Jednocześnie wbrew zarzutom apelującej (naruszenia art. 21§1 pkt 2 i §4 k.p.w.), wobec reprezentowania obwinionego przez obrońcę z urzędu, Sąd Okręgowy nie dopatrył się naruszenia jego praw, tym bardziej, że obrońca działał od momentu wyznaczenia (k. 64v) przez cały tok postępowania dowodowego. Jeżeli zaś chodzi o przeprowadzenie dowodów z przesłuchania dwóch świadków tj. funkcjonariuszy Policji P. L. i M. G. na rozprawie w dniu 07 marca 2012 roku (przed wyznaczeniem obrońcy z urzędu k. 34 – 35v.), to obrońca nie wносиła o ponowne ich przesłuchania w jej obecności.

W ocenie Sądu Okręgowego i wbrew stanowisku obu apelujących Sąd Rejonowy w oparciu o właściwie ocenione zeznania zarówno wyżej wymienionych funkcjonariuszy Policji przybyłych z inicjatywy obwinionego, jak i zeznania B. P. i Ł. W. dokonujących pierwszej interwencji prawidłowo ustalił, że W. J. wywołał niepotrzebną czynność Policji. Poinformował mianowicie o stanie nietrzeźwości prezesa (...) (...) w sytuacji gdy chwilę wcześniej (niecałą godzinę) w jego obecności (k. 97) stwierdzone zostało poprzez użycie urządzenia alco – blow, że badana osoba jest trzeźwa.

Powyższego nie zdołały podważyć wyjaśnienia obwinionego wspierane zeznaniami jego żony K. J.. Tym bardziej, że sam obwiniony w sprzecznie od wyroku nakazowego wskazał „po pierwszej interwencji pana prezesa musiałem ponownie wezwać drugi patrol Policji, żeby poddali badaniom krwi na zawartość alkoholu” (k. 23v). Z zeznań funkcjonariuszy Policji B. P. i Ł. W., którzy badali stan trzeźwości prezesa po raz pierwszy wynika, że powodem tego był fakt, że obwiniony zarzucał mu nietrzeźwość. Dlatego nie sposób przyjąć za apelującą, że obwiniony nie miał świadomości, co do okoliczności stwierdzonej za pierwszym razem, że prezes nie znajduje się pod wpływem alkoholu. Podnoszonej zaś przez obwinionego w apelacji okoliczności, że za pierwszym razem prezes nie został zbadany przeczy zarówno treść notatki urzędowej z interwencji (1 – 2), jak i zeznania interweniujących funkcjonariuszy.

W tym miejscu należy podkreślić, że Sąd Okręgowy – wbrew zarzutom apelujących – nie stwierdził naruszenia art. 170§1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 39§2 k.p.w. oraz art. 39§1 k.p.w. poprzez oddalenie przez Sąd Rejonowy wniosków dowodowych o przesłuchanie prezesa (...) D. K., „na okoliczność jaka była sytuacja oraz bilingu na okoliczność kto pierwszy wzywał” oraz portiera ochroniarza „na okoliczność w tej sprawie bo też chciał wzywać” (k. 97).

Nie ulega wątpliwości, iż wyrazem realizacji prawa obwinionego do obrony, jest prawo składania wyjaśnień, jak i wniosków dowodowych (art. 167 k.p.k.). Sąd nie jest jednak związany wnioskiem dowodowym strony. Oddalenie wniosku oznacza niedopuszczenie dowodu i jest ono możliwe jedynie z powodu okoliczności przewidzianych enumeratywnie w treści przepisu art. 170§1 k.p.k., w tym m.in. gdy okoliczność, która ma być udowodniona nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 170§1 pkt 2 k.p.k.).

W pełni zgodzić się należy z Sądem Rejonowym, że mając na uwadze treść stawianego obwinionemu zarzutu popełnienia wykroczenia z art. 66 k.w., dla rozstrzygnięcia sprawy nie miało znaczenia kto wezwał pierwszy patrol Policji i w związku z jaką sytuacją. Istotnym z punktu widzenia przedmiotu postępowania było czy obwiniony wezwał po raz drugi patrol Policji mając świadomość, że za pierwszym razem została stwierdzona trzeźwość prezesa (...)

W tym kontekście, mając na uwadze także fakt, że taki wniosek dowodowy w ogóle nie został przez obwinionego, ani jego obrońcę zgłoszony, brak jest również podstaw do przyjęcia, że Sąd Rejonowy dopuścił się jakiegokolwiek naruszenia nie przeprowadzając dowodu z zeznań naczelnika (...)(...)S. Ż.. Podobnie jeżeli chodzi o wskazywany przez obwinionego w treści apelacji dowód z konfrontacji funkcjonariuszy Policji. Zwłaszcza, że obwiniony powoływał się na powyższe dowody powielając argumentację dotyczącą konieczności ustalenia, że to nie on a prezes zachowywał się niewłaściwie – awanturował się (k. 97, k. 124).

Niezasadnym – zdaniem Sądu Okręgowego – okazał się również zarzut naruszenia art. 54§6 i 7 k.p.w. poprzez odstępianie od przesłuchania W. J. przed skierowaniem do Sądu wniosku o ukaranie. Powyższa regulacja umożliwia odstępianie od przesłuchania osoby, co do której istnieje uzasadniona podstawa do sporządzenia przeciwko niej wniosku o ukaranie, jeżeli byłoby ono połączone ze znacznymi trudnościami. W niniejszej sprawie zaś obwinionemu dwukrotnie doręczono wezwanie na przesłuchanie w charakterze osoby podejrzanej o popełnienie wykroczenia z pouczeniem o jego prawach i obowiązkach (k. 7 – 9, 13). Pomimo to obwiniony nie stawił się, nie poinformował o przyczynach niestawiennictwa i nie złożył pisemnych wyjaśnień. Dlatego też postanowiono skierować wniosek o ukaranie do Sądu bez uprzedniego przesłuchania W. J..

Reasumując zaprezentowane rozważania należało uznać, iż Sąd Rejonowy, nie naruszając zasad i celów postępowania wyciągnął poprawne wnioski o odpowiedzialności obwinionego. Również wymierzona obwinionemu kara grzywny jest adekwatna do stopnia winy i społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu. Jednocześnie winna także spełnić spoczywające na niej cele zapobiegawcze i wychowawcze.

Finalnie odnosząc się do zarzutów skierowanych pod adresem sędziego referenta zauważyć należy, iż Sąd Rejonowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 10 maja 2012 roku w sprawie o sygn. akt XIII W 5675/11 nie uwzględnił wniosku obwinionego o wyłączenie sędziego. Powyższe rozstrzygnięcie nie budzi zastrzeżeń Sądu Okręgowego. Oczywistym jest i podkreślenia wymaga, że strona (w tym obwiniony) ma prawo do własnej oceny zarówno decyzji procesowych podejmowanych w toku postępowania, jak i oceny materiału dowodowego, a w efekcie wydanego wyroku. Nie oznacza to jednak, że jeżeli ocena ta nie pokrywa się z oceną Sądu, a tym samym wyrok nie spełnia oczekiwań strony może ona na tej podstawie sformułować skutecznie zarzut stronniczości, czy podważyć kompetencje sędziego.

W tym stanie rzeczy, skoro podniesione w apelacji przez apelujących zarzuty nie zyskały aprobaty Sądu Odwoławczego, zaskarżony wyrok należało utrzymać w mocy.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu rozstrzygnięto na podstawie § 2 ust. 3, § 14 ust 2 pkt 4, § 16 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.).

Na mocy art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 634 k.p.k. w zw. z art. 119 k.p.w. oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach sprawach karnych (tekst jednolity Dz. U. z 1983 roku, Nr 49, poz. 223 z późniejszymi zmianami) z uwagi na sytuację majątkową i rodzinną obwinionego, zwolniono go od ponoszenia należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych za instancję odwoławczą.